

Розвиток мовлення 7 клас

*Конспект прочитаного (художнього твору,
публіцистичної та науково-популярної статті).
Тематичні виписки, план (складний), тези
Стрембицька Л.А.*

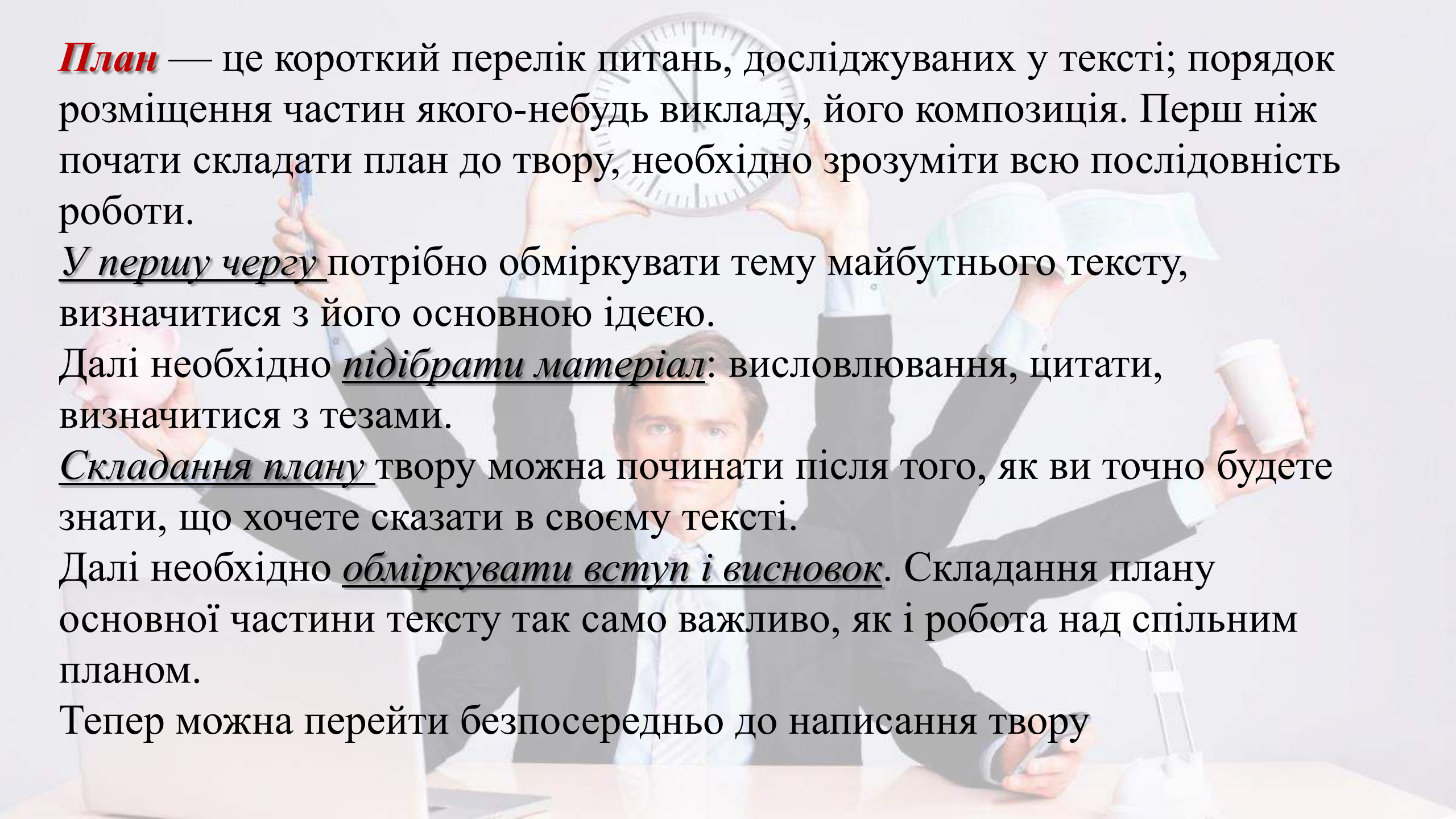
Тематичні виписки — це невеликі за обсягом фрагменти тексту (речення, окремі абзаци), що містять основну інформацію з певної теми; дають змогу максимально точно й логічно відтворити зміст висловлення.

Потреба у виписках виникає тоді, коли питанню, яке вас цікавить, присвячено не весь твір, а лише якусь частину, окремі фрагменти; або коли вивчають кілька текстів з певної проблеми (під час підготовки доповіді, реферату тощо).

Основні вимоги до виписок: точність, оформлення слів автора як цитат із зазначенням назви твору, розділу, параграфа, сторінки.

ЯК ПРАЦЮВАТИ НАД ТЕМАТИЧНИМИ ВИПИСКАМИ

1. Уважно прочитайте статтю. Позначте олівцем потрібний матеріал.
2. Випишуйте цитату в такій послідовності: прізвище й ініціали автора, назва твору, місце і рік видання, видавництво, том (розділ) книги, сторінка.
3. Якщо нова цитата на цій самій сторінці, у цьому самому творі, то пишеться: «Там само».
4. Якщо в цитаті щось пропускається, ставляться три крапки (...).
5. Цитата оформляється за правилами пунктуації у прямій мові.
6. Якщо цитата є продовженням вашої думки, вона пишеться з малої літери, але в лапках.
7. Перед цитатою слід подавати заголовок теми, якої вона стосується (наприклад: «Народний одяг»).



План — це короткий перелік питань, досліджуваних у тексті; порядок розміщення частин якого-небудь викладу, його композиція. Перш ніж почати складати план до твору, необхідно зрозуміти всю послідовність роботи.

У першу чергу потрібно обмірковувати тему майбутнього тексту, визначитися з його основною ідеєю.

Далі необхідно підібрати матеріал: висловлювання, цитати, визначитися з тезами.

Складання плану твору можна починати після того, як ви точно будете знати, що хочете сказати в своєму тексті.

Далі необхідно обмірковувати вступ і висновок. Складання плану основної частини тексту так само важливо, як і робота над спільним планом.

Тепер можна перейти безпосередньо до написання твору

Складання будь-якого плану починається з осмислення теми і відповіді на питання про те, що я хочу сказати в своєму творі. Як це логічно зв'язати?

- Спочатку на чернетці кидайте основні тези, які повинні знайти відображення в вашому тексті.
- Не бійтеся користуватися допоміжними матеріалами. Це зовсім не означає, що можна просто списати все з інтернету. Але подивитися варіанти чужих творів на схожу тему і взяти якісь ідеї на замітку не забороняється.
- Пам'ятайте, що далеко не весь обсяг матеріалу знайде своє відображення у вашій роботі: виберіть найцікавіше і найважливіше.
- В першу чергу пам'ятайте, що композиційний лад твору повинен підкорятися його змістом.
- Продуманість попередньо складеного плану визначає такі важливі речі, як послідовність викладу думок в тексті і логічний зв'язок між його частинами.
- Відповідність частин твору також важлива: сумарний обсяг вступу і висновку не повинен перевищувати третини обсягу всього тексту.
- При складанні плану використовуйте короткі і прості речення. Висловлюйте свої думки по суті.

Види плану

Простий — це основні мікротеми тексту, розташовані за пунктами.

Взірець плану: **Правопис закінчень іменника**

1. Поділ на відміни.
2. Поділ на групи.
3. Зразки відмінювання іменників.

Складний — своєрідне поширення плану у спосіб пояснення основних питань.

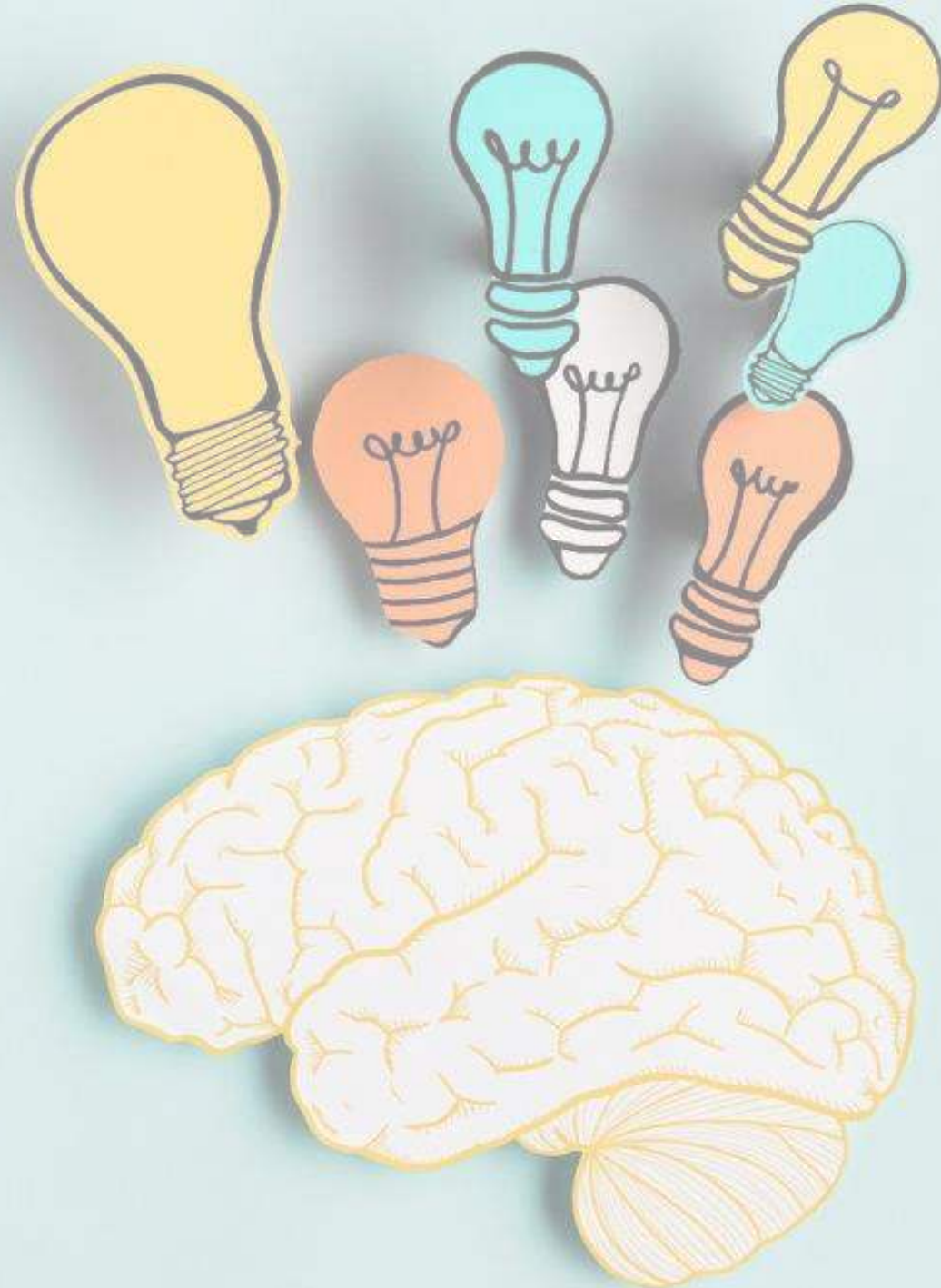
Взірець плану: **Етикет і культура спілкування**


1. Етикет у спілкуванні.
 - 1.1. Ввічливість — основа етикетного спілкування.
 - 1.2. Спілкувальний етикет.
2. Вербальне спілкування.
 - 2.1. Мова і мовлення.
 - 2.2. Нормативність спілкування.
 - 2.3. Двомовність і культура спілкування.

Цитатний — розташовані за пунктами цитати, в яких сконцентровано суть кожного питання.

Взірець плану: **Помилки у мовленні — це порушення культури й етикету спілкування.**

1. «Розумну людину можна впізнати за вмінням правильно знаходити рішення, говорити без помилок».
2. «Основна маса помилок у спілкуванні українською мовою спричиняється впливом російського мовлення».
3. «Є доволі стійка група слів, що їх часто вимовляють з неправильним місцем наголосу».





Тези — це стислі, лаконічно сформульовані основні положення доповіді, повідомлення тощо.

Вони включають виклад основних думок праці від початку до кінця, а не лише її дослідницькі частини. У тезах однією-двома фразами обґрунтовують тему, викладають історію питання, методику дослідження та його результати.

Окремі тези — це розгорнуті висновки.

Розрізняють види тезування:

- ☐ відбір авторських тез із тексту;
- ☐ формулювання основних положень статті чи розділу книжки власними словами

ЗАВДАННЯ

Прочитайте уривок із книги Бориса Антоненка-Давидовича «Як ми говоримо».

http://shron1.chtyvo.org.ua/Antonenko-Davydovych/Yak_my_hovorymo.pdf

Запишіть виписку за поданим зразком.

Зразок. Будівельник, будівник, будівничий.

Будівельник — людина, яка має будівельну спеціальність.

Будівник — поняття ширше, ніж будівник, бо охоплює людей різних професій, які беруть участь у будівництві, спорудженні якогось підприємства. Будівник вживається як синонім слова творець і в переносному значенні («будівники нового життя»).

Будівничий виступає синонімом обох слів — будівельник і будівник. Воно може означати робітника-будівельника; зодчого, архітектора, керівника будівельних робіт; творця, засновника.

Типова помилка полягає в тому, що на означення представників будівельних спеціальностей замість слова будівельник вживають будівник (інженер-будівник), треба інженер-будівельник.

Чак Є.Д. Чи правильно ми говоримо? — К.: Сім кольорів, 2009. — с. 19–20.

Прочитайте речення й виконайте завдання.

Згадайте, як минулого тижня сусіди поїхали на вокзал купувати квитки, витративши на це дві години, а ми придбали їх через Інтернет за якихось кілька хвилин. За допомогою інтернет-пристроїв ми заощаджуємо багато часу. Погодьтеся: гаджети полегшують життя сучасної людини.

А. Розташуйте речення в логічній послідовності.

Б. Яке з них є тезою, яке — аргументом, а яке — прикладом?



Питання для самоконтролю:

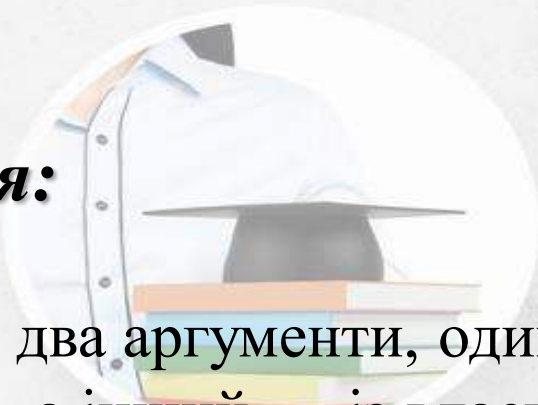


1. З якою метою використовуються тематичні виписки?
2. Чим вони відрізняються від інших видів запису?
3. Коли робляться тематичні виписки?
4. Як частіше оформлюються виписки?
5. Тези - це....
6. Назвіть види тез.

КУЛЬТУРА СЛОВА

Запам'ятайте, як правильно наголошувати слова.

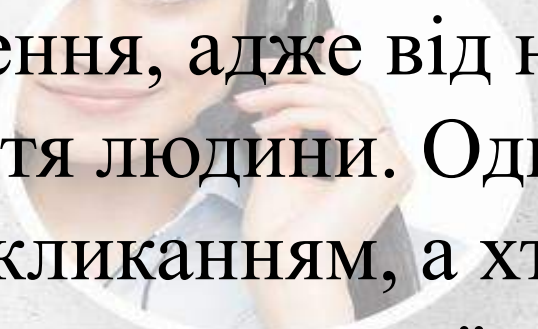
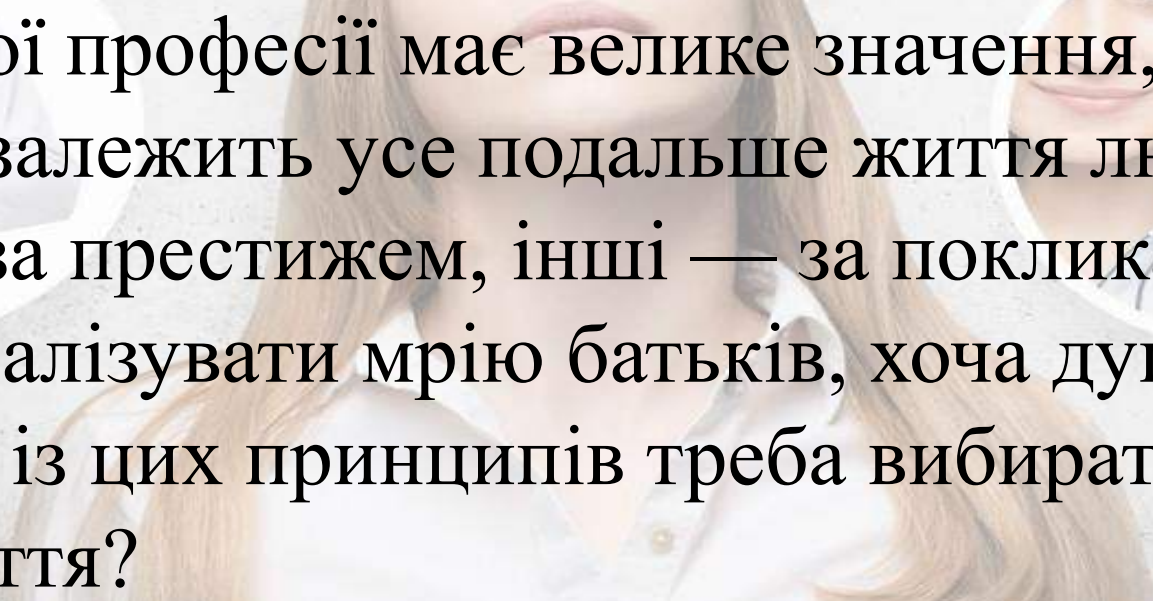
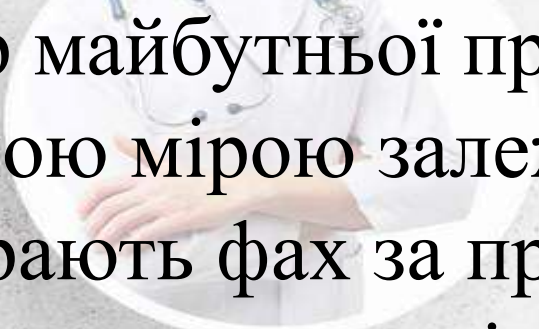
КрОїти, зубОжіння, здичАвілий, лазнЕвий, лЕщата, надбАння, нАчинка

НЕПРАВИЛЬНО	ПРАВИЛЬНО
головуючий	голова
гречневий	гречаний
діючий	чинний
заказ	замовлення
засохший	засохлий
здача	решта



Домашнє завдання:

Прочитайте текст. Сформулюйте тезу, наведіть два аргументи, один із них проілюструйте прикладом із художньої літератури, а інший — із власного життя; сформулюйте власний висновок (обсяг — сторінка).



Вибір майбутньої професії має велике значення, адже від нього значною мірою залежить усе подальше життя людини. Одні вибирають фах за престижем, інші — за покликанням, а хтось погоджується реалізувати мрію батьків, хоча душа до неї не лежить. За яким із цих принципів треба вибирати справу свого майбутнього життя?